

Koks

Divirbuļu vilkābele
Crataegus laevigata

Divirbuļu vilkābele ir liels krūms vai zems koks (līdz 8 m augsts), kam raksturīgas sīkas, sekli daivainas lapas un īsi ērkšķi (1 līdz 1,5 cm gari). Galvenā pazīme, kas to labi atšķir no citām Latvijas savvaļas vilkābelēm, ir divi irbuli ziedā. Šī Latvijā reti un aizsargājamā suga tiek uzskatīta arī par seno mežu vai seno parkveida zālāju raksturojošo sugu.

Putns

Laukirbe *Perdix perdix*

Laukirbe par gada putnu izvēlēta, lai mudinātu aizdomāties par videi draudzīgu saimniekošanu laukos. Sugai ir slēpts dzīvesveids, tādēļ tās klātbūtni izdodas konstatēt reti. Laukirbe ir rūsgans, drukns baloža lieluma putns ar īsām, spēcīgām kājām un īsu asti. Laukirbes sastopamas laukmalās, grāvmalās, mežmalās, krūmājos, plāvās, ganībās, labības laukos, ziemā arī apdzīvotu vietu tuvumā. Lido nelabprāt, bēg skrienot, bet iztraucēta var pacelties spārnos un uzspurgt gaisā ar troksni.

Augs

Parastā ķimene
Carum carvi

Gada augu ķimēni pazīst vai ikviens – tās tiek lietotas gan ēdienu gatavošanā, gan kā ārstniecības augs. Tiek uzskatīts, ka ķimene Latvijā ir ļoti bieži sastopams augs, taču novērojumi liecina, ka arvien grūtāk ir atrast plāvu, kur varētu salasīt ķimeņu klēpi. Viens no iemesliem ir šai sugai piemērotu dzīvotņu – dabisko, neielaboto zālāju – platības samazināšanās.

Sūna

Līklapu novellija *Nowellia curvifolia*

Šī sūna sastopama saimnieciskās darbības maz skartos, sugām bagātos egļu mežos un to visbiežāk atrod uz trupošām egļu vai priežu kritālām. Pa gabalu līklapu novellija izskatās kā mazi brūngani vai zaļgani pavedieni, bet sūnas krāsa ir atkarīga no apgaismojuma – noēnotās vietās tā ir zaļgana, atklātās vietās – no sarkanīgas līdz brūnganai. Bieži vien kritāla ir blīvi noaugusi ar šo sūnu un izskatās brūngani sarkana jau no attāluma.

Sēne

Smailā stiklene *Hygrocybe conica*

Smailā stiklene ir Latvijā visbiežāk sastopamā un visvieglāk atšķiramā stiklenņu suga. Daudzviet Eiropā stiklenes ir īpaši aizsargājamo sugu sarakstos. Stiklenes ir vecu, tradicionāli apsaimniekotu, dabisku zālāju indikatorsuga. Galvenie draudi tām ir biotopu izzušana un to kvalitātes samazināšanās, zemes izmantošanas izmaiņas un tās piesārņojums ar slāpekli. Nevienu no stiklenēm nav uzskatāma par ēdamo sēni.

Dzīvnieks

Pelēkais un baltais zaķis
Lepus europaeus, Lepus timidus

Lai gan daudzi uzskata, ka Latvijā sastopams viens zaķis, kas vasarā ir pelēks, bet ziemā balts, patiesībā tās ir divas dažādas zaķu sugas, no kurām viena uz ziemu kļūst ar baltu kažoku Baltais zaķis (*Lepus timidus*) šeit dzīvo kopš ledus laikmeta beigām, bet patlaban biežāk sastopamais pelēkais zaķis (*Lepus europaeus*) Latvijā dzīvo tikai kopš 17. gadsimta, kad ar lauksaimniecības attīstību paplašinājās atklātas ainavas. Zaķi ir aktīvi visu gadu, biežāk barojas krēslā un naktī. Izbiedēts zaķis var skriet ar ātrumu līdz pat 50 km stundā.

Gliemis

Birztales vīngliemezis
Cepaea nemoralis

Birztales vīngliemezis Latvijā varētu būt ievests pirms apmēram 200 gadiem un kopš tā laika ir ļoti iedzīvojis, bet par kaitēkli, atšķirībā no citām šeit ienākušajām gliemju sugām, nav uzskatāms. Birztales vīngliemeža čaulas izmēri ir no 12 līdz 28 mm augstumā un tās krāsa variē no bāli dzeltenas līdz pat tumši brūnai ar violetu nokrāsu. Vai šis arī ir ēdams?

2021

Dabas simboli

Kukainis

Spīļastes *Dermaptera*

Spīļastēm Latvijā līdz šim ir konstatētas tikai 5 sugas. Tās ir daudziem ļoti pazīstami kukaiņi, taču tajā pašā laikā – gana noslēpumaini un varbūt pat nedaudz biedējoši. Spīļastu raksturīgākā iezīme ir 'spīles' vēdera galā, kas tiek izmantotas aizstāvoties, taču šis kniebiens gan nav ļoti sāpīgs. Šie kukaiņi apdzīvo ne tikai dabiskus biotopus, bet ir bieži viesis arī cilvēka mītnu tuvumā un var būt labs palīgs cīņā pret citiem, mazāk vēlamiem kukaiņiem dārzā, piemēram laputīm.

Dzīvotne

Upju straujteses un dabiski upju posmi

Upju straujteses un dabiski upju posmi ir Eiropā un Latvijā īpaši aizsargājams biotops. Šī dzīvotne ietver upes un upju posmus ar akmeņainu vai oļainu gultni un strauju ūdens tecējumu, kā arī visus citus dabiskos, nepārveidotos upju posmus neatkarīgi no strauves ātruma. Latvijā kopumā ir apmēram 12 400 upes ar kopējo garumu 37 950 kilometri, un aptuveni 52% no visas kopējās upju platības atbilst šai dzīvotnei.

Bezmugurkaulnieks

Zebrzirnekļi *Salticus*

Zebrzirnekļi ir bieži sastopami, tie ir mazi, bet ļoti pamanāmi un, kā jau ģints nosaukums liecina, ar strīpainu ķermeni, bet galvkrūtīs ir melnas ar baltiem plankumiem. Zebrzirnekļi neveido tīklus, bet medī, pārvietojoties ar lēcieniem. Šie zirnekļi, tāpat kā citu veidu Latvijā sastopamie zirnekļi, ir plēsēji ar dzīves ilgumu savvaļā līdz vienam gadam.

Ģeovieta

Staldzenes stāvkrasti

Staldzenes stāvkrasti atrodas Kurzemē. Tas ir 6 km garš jūras krasta posms uz ziemeļiem no Ventspils. Šajā jūras viļņu izgrauztajā krasta kraujā atsedzas ļoti daudzveidīgi nogulumu. Garākā posmā zem krasta kāpu smiltis slāņiem ir redzams leduslaikmetā nogulsneis zilganpelēks akmeņains smilšmāls, kā arī ledusezera sarkanbrūnie māli. Īpaši interesanti ir seno Baltijas baseinu nogulumu – Baltijas Ledus ezera smiltis un māli un Ventspils lagūnas tumšbrūnais sapropelis un kūdra. 2001. gada rudens vētras atklāja Staldzenes depoziātu – joprojām lielāko bronzas laikmeta depoziātu Baltijas valstīs.

